

Helleved 21, Artikel 11

et nedlagt kådnersted

Det ejedes gennem mange år af slægten Bonde på Skærtoft.

Helved 21, matrikel 11, tidligere kådnersted 1959 (Danmark set fra Luften)

Helved 21, matrikel 11, tidligere kådnersted, gårdens placering 1877

Om ejerne på Kådnerstedet kan berettes:

1. Andres Bohn oder Jyrser in Nallmoos er den ældstkendte beboer på dette kådnersted. Han sad for stedet ved udskiftningen af Helleved bys jorder i året 1772, og omtales følgende:

Namens in Hellewith

180 kætner Andres Bohn oder Jyrser in Nallmoos. Fik udlagt land af bonitet 15, Summa efter Quantitet 1 Tønne 3 Schep 4 Ruthen. Summa nach Bonitet 6 Schep.

Hans land blev beliggende i Nallmoos, som førhen var kongelig skov, som føret er blevet ryddet omkring denne tid. Ved udskiftningen findes kun 2 ejendomme i Nallmoos, som var kådner Jørgen Rasmussen, (nu art. 16 som ejes af Mathias Frederik Andersen) og kådner Christen Christensen (nu art. 13, som ejes af Hans Andresen).

Denne Andres Bohn oder Jyrser eller Andreas Jørgensen Bonde nedstammer fra Jørgen Bonde i Notmark, som med rette kan betegnes som slægtens stamfader.

Om denne Jørgen Bonde i Notmarks aner kan der ikke dokumenteres, da der mangler kirkebogsoptegnelser for årene 1729 til 1743, men en nærmere undersøgelse i kirkebogens blade supleret med fortegnelser over kådnere i Notmark i Jordbøger over Rumohrsgårds len, giver en velunderbygget formodning om, at slægten Bonde oprindeligt nedstammer fra inderstestedet art. 36 i Hundslev, som ejes af Wilhelm Staak. Her har der nemlig gennem næsten 2 hundrede år boet en familie Clausen Bonde.

Om slægten "Bonde" beretter kirkebogens blade:

år 1696 den 5. 7. trolovedes og 26. 7. cupoleredes Jes Jensen Bonde på præstegrunden i Gyden med Sidsel Thomasdatter af Skoven.

1713, Hellig Tre Konger døbt Peter Bonde i Hunslefs søn Christen.

1717, Domi 19. Trini døbt Rasmus Bonde i Hunslefs datter Margrethe.

1720, den 11. 12 døbt Maren Bonde og Jørgen Christensens Hunslefs uægte søn Jørgen .

Familien Bonde i Notmark.

Omtalte søn Jørgen døbt 11. 12. 1720 har fået officiet navn Jørgen Jørgensen, men er som naturlig var den gang blevet kaldet Bonde efter sin moder.

Nævnte Jørgen Bonde i Notmark må antages at være identisk med denne Jørgen Jørgensen, vulgo Bonde, født i Hundeleve, døbt 11. 12. 1720.

I byen Notmark nævnes ifølge jordbogen over Rumohrsgaad 1733 og 1751 tre kådnere, nu Hans Bladts nedlagte sted, Thorvald Petersen, Christen Jørgensen og følgende kådnere nævnes:

På Hans Bladte sted	1733	Jørgen Thomsen	1751	Jørgen Thomsen
Thorvald Petersens sted	1733	Peter Simonsen	1751	Jørgen Jørgensen
Christian Jørgensens sted	1733	Christian Hees	1751	Christian Hese.

Omtalte Jørgen Jørgensen må antages at være identisk med nævnte Jørgen Bonde i Notmark. Desværre kendes ikke navnet på hans hustru, da de må være viede før 1743, da også deres ældste søn Peter Bonde er født. Det er da nærliggende at Jørgen Jørgensen, kaldet Bonde har friet sig ind på nuværende Thorvald Petersens kådnersted ved at gifte sig med Peter Simonsens datter, og deres førstfødte søn er selvfølgelig blevet opkaldt efter morfaderen Peter Simonsen. Omtalte Jørgen Thomsen døde døde 1756 og begravedes 3. advent. Når han var kådner 1733 + 1751 må han anses at have været en ældre mand, som således ikke kan være den tilsigtede Jørgen Bonde i Notmark

Jørgen Bonde i Notmark født 1720 i Hundslev kådner i Notmark døde 1756, begravet 6. januar.
Hans Enke, Jørgen Bondes enke døde 1774 i Notmark, begravedes nr. 1 .

Deres børn:

1. Peter Bonde, født ca. 1742, blev 7. 11. 1778 gift med Maren Peters. Han er sandsynlig
blevet eftermand på kådnerstedet i Notmark. Senere boede her gennem flere genera-
tioner familien Lang.

2. Jørgen Jørgensen Bonde, født 1744 i Notmark døbt 22. 3. Han blev 25. 2. 1791 gift
med Marie Cathrine, Hans Smeds datter i Helleved det må have været nabodatteren.

Deres første søn Jørgen er født 22. 1. 1792 i Helleved, en anden søn Hans er født 27.8.
1798 i Notmarkskov. Han boede på art. 9. hvor i sin tid Jesnach boede og var inste og skibstøm-
rmand, ifølge folketællingen 1803 i, Notmarkskov. Sønnen Jørgen født 1792, forliste som sø-
mand i januar 1825. Jørgen Jørgensen Bonde i Notmarkskov døde som aftægtsinderste 27.12.
1825 i en alder af 81 år.

3. Andreas Jørgensen Bonde født 1747 døbt Nr. 13. dette år. Han blev kådner i Helleved og
omtales ved udskiftningen, som Andreas Bohn oder Jyrsen i Nallmoos.

Andreas Bonde i Helleved blev 6. 5. 1780 gift med Karen Jenses som blev moder til hans børn.
Hun døde 1804, begravet 1. 1. 53 år. Enkemand Andreas Bonde i Helleved blev 21. 9. 1805 i Not-
mark gift med Cathrine Jørgensdatter af Dynneved. Hun døde 1823, den 31. 6. i Helleved 66 år gl.
Andreas Jørgensen Bonde døde, kådner og bødker, som aftægtskådner 5. 7. 1826, i en alder af
79½ år.

Børnene.

a. Jørgen Andresen Bonde	født 1781, døbt nr. 8. dette år.
b. Hans Andresen Bonde,	født 1783 , døbt nr. 11.
c. Karen Bonde	født 1785, døbt nr. 35, hun døde 29. 1. 1798, 12 år.
d. Peter Andresen Bonde,	født 1788, døbt nr. 35. overtog fødestedet.
e. Andreas Andresen Bonde, Jørgen i Notmarkskov.	født 1791, døbt nr. 4. holden til dåbs af faderens broder

Folketællingen i Hellewith 1803.

14. Familie.

1. Andreas Jørgensen hufader	55 år kådner med land og bødker.
2. Karen Hansen hans kone	52 år begge i deres første ægteskab.
3. Jørgen Jørgensen fraværende	22 år ugift søfarende, søn.
4. Hans Jørgensen	20 år ugift søfarende, søn.
5. Peter Jørgensen	15 år søn
6. Andreas Jørgensen	12 år søn

Sønnen Peter Bonde, født 17. 7. 1856 i Asserballe, søn af kådner Nicolai Petersen Bonde og
hustru Maria, født Simonsen blev 14. 6. 1888 i Asserballe gift med Birthe Kathrine Iversen, født
14. 3. 1856 i Majled, datter af inste Peter Iversen og hustru Anne Marie Simonsen i Almstedskov.
Forlovere var kådner og musiker Jørgen Nielsen i Majled og hustru Marie Magdalene født Matzen.
Deres børn:

a. Nicolai Petersen	født 2. 9. 1888
b. Peter Bonde	født 4. 3. 1890, blev ejer af Frydendal kro.
c. Jørgen Bonde	født 11. 7. 1898, blev ejer af gården Skærtøft.
d. Marie Bonde	født 11. 11. 1896.

4. Peter Andresen Bonde født 1788, døbt nr. 35, overtog sit fødested i Helleved, han var kådner og fisker. Blev 25. 11. 1816 i Notmark gift med Cathrine Marie Nicolaisen født 1785, datter af parcellist Nicolai Jørgensen på Kegnes, som førinden havde boet i Lysabild.

Deres børn:

- a. Andreas Petersen Bonde født 2. 4. 1818 i Hundslev hvor faderen var kådner. Han blev eftermand på stedet.
- b. Jørgen Petersen Bonde, født 17. 10. 1823. Han blev 28. 4. 1861 i Asserballe gift med Anne Marie Lorenzen, født 21. 5. 1838, datter af møllebygger Lorenz Peter Lorenzen og hustru Karen, boende i Kettingskov som nu ejes af Hans Jørgensen og hustru Inge, født Mathiesen fra Kettingskov. Han var som yngre sammen med sin broder Nicolai til Amerika, de tjente godt og kom atter hjem. Så købte Jørgen Petersen Bonde kådner stedet Myrholm ved Nørreskoven. Jørgen Petersen Bonde døde 8. 5. 1901 i Helved, 78 år. Hans Enke Anne Marie døde 12. 6. 1925. 87 år, samme sted. Kådnerstedet Myrholm solgtes 1895 til Jacob Clausen fra Elstrup.
- c. Nicolai Petersen Bonde, født 30.1. 1826. Han var som nævnt sammen med broderen Jørgen i Amerika. De arbejdede under en alsisk landsmand, Lauritz Christian Olsen, født 1819 i Oksbøl præstegård hvor hans fader var bestyrer af landbruget. Faderen var født i Ruglykke ved Nordborg og moderen var en datter af pastor Holst i Oksbøl. Lauritz Christian Olsen havde været konsul i Cardif. Da han vendte hjem, købte han 1866 gården Fægteborg ved Nordborg af den ansete kaptajn Friedrich Wilhelm Riegels, der var fører for landbevæbningen i 1848. L. Chr. Olsen blev gift med Marie Helene Mahler og i deres tid førtes fornemt hus på gården. Nicolai Petersen Bonde købte en landbrug sejendom i Asserballe. Han blev 23. 10. 1859 i Asserballe gift med Marie Simonsen født 1826 i Asserballe datter af Iver Simonsen Asserballe. De overtog hendes fødested. Nicolai Petersen Bonde døde 1901 som aftægtsmand i Asserballe, 75 år, efterladende enke Marie og en søn, enken døde 13. 1. 1915, 88 år.
- d. Anne Marie Petersen Bonde, født 13. 1. 1828.

Tillæg til artikel 11. af Helleved.

Skyld - og panteprotokol for Nordborg amt: bind 4. folio 326.

Andreas Petersen Bonde overtog kådnerstedet ifølge købekontrakt af 28. 12. 1849 og skøde 31.1. 1850, protokolleret 3. 1. 1850, hvorved Peter Andresen Bonde overlader sin søn Andreas Peter Bonde sit kådnersted i Helled med besætning og redskaber for en købesum 200 rdl cour. 320 rbd. sølv mønt og en aftægtsforpligtelse.

År 1882 den 19. 6. sælger arvinger efter afdøde Andreas Peter Bonde parcellen Pubersholm 89 ar 57 m² til boelsmarid Mads Madsen.

År 1882 den 26. 6. sælger nævnte arvinger kådets hussted med 1 12 26 ha til gårdejer Peter Hansen og en bygning med 12 ar 20 m² til Christen Andresen Moos og hustru Marie født Christensen (fra Bokmosdam). Samme dag overlades aftægts huset til enke Luise Helena Friderikke

Bladt født Jensen (den afdøde ejers enke).

5. Andreas Petersen bonde født 2. 4. 1818 i Hundslev, søn af formanden.

Han blev 10. 3. 1850 i Notmark gift med Lovise Helene Friderikke Jensen, født 27. 7. 1819 i Augustenborg, datter af skomager Lorenz Jensen og hustru Anna født Wehl. De overtog hans fødested omkring 1850.

Hun døde 7. 6. 1879 i Helved.

Deres datter:

Marie Cathrine Anna bonde født 19. 12. 1855 blev 21. 11. 1879 i Notmark gift med tjenestekarl Hans Christensen, født 3. 8. 1842 i Asserballekov, boende i Kjær Vestermark. Han var søn af kådner Hans Christensen Thomhave og hustru Marie Christine født Rasmussen i Asserballekov.

De havde også en plejesøn Mads Peter Larsen, født 1849 på Sjælland.

Andreas Petersen Bonde solgte 1883 stedets jord 2 ha.

Instestedet uden land solgtes samme år til Christian Andresen Moos.

6. Christian Andresen Moos.

Han købte stedet som beboelse 1882.

Han var født 29. 4. 1837 på instestedet art. 58 i Helleved, som nu tilhører Rene Jørgensen på Bokmosdam og benyttes som aftægtshus til gården. Han var søn af væver Andreas Christensen Moos og hustru Anna Cathrine født Frantzen. Christian Andresen Moos overtog sit fødested 30. 8. 1861 og han var væver ligesom hans fader. Blev gift mod Marie født Christensen, født 17. 7. 1831 i Kattryd, datter af parcellist Nicolai Christensen og hustru Anna Cathrine født Petersen. Han solgte sit fødested 1. 4. 1882, instestedet art. 51, til skomager Hans Jensen fra Viuf og hustru Anne Marie født Holgersen fra Elstrup.

Slægten Bonde (fortsat)

Nicolai Petersen Bonde, født 30. 1. 1826 købte en landbrugsejendom i Asserballe by.

Sønnen Peter Bonde født 17. 7. 1865 blev gift med Birthe Kathrine født Iversen, født 14. 3. 1865.

De drev hans fødested.

Sønnen Jørgen Bonde, født 11. 7. 1898 i Asserballe. Han blev 4. 8. 19?? gift med Christine Marie Hansen, født 13. 12. 1898. Efter uddannelse ved landbruget og elev på Høng landbrugsskole overtog han 1926 sin svigerfaders gård Skærtoft. Fra 1929 blev han medlem af sognerådet og var gennem mange år kasser og fra 1962 - 1968 sognerådsformand.

7. Jacob Peter Esmann købte instestedet 1904, han var daglejer. Han var født 27. 4. 1874 i Padholm, søn af inste Jacob Johann Esmann og hustru Cathrine Marie født Moos. Blev 8. 2. 1895 gift med Anna Cathrine Speggers, født 2. 10. 1875 i Broballe, datter af smedesvend Niels Speggers og hustru Anna Cathrine født Henriksen i Helleved.

Deres børn:

a. Cathrine Marie født 27. 5. 1895, blev 12. 3. 1914 gift med maler Peter Sørensen, født 14. 8. 1889 i Notmarkskov. *Se art. 25. Notmarkskov.*

b. Anna Cathrine, født 20. 8. 1896, blev 12. 3. 1920 gift med Gendarm Hans Christian Hansen boende i Ertebjerg, født 26. 6. 1894 i Gunstrup, søn af kådner Christian Peter Hansen og hustru Cathrine Marie, født Fogt i Gunstrup.

c. Helene Marie født 23. 2. 1901, gift med Karl Bahrt født 9. 4. 1882.

De overtog 1931 art. 44, af Jørgen Jacobsen i Frederikegård.

d. Jacob Johann, født 14. 3. 1904 i Helved, han købte 1950 art. 42 i Frederikagård.

e. Niels Esmann født 22. 3. 1910 i Almstedskov. Flyttede til Havnbjerg, gift med Alvine Botilde.

f. Sophie Christine født 1. 3. 1915 i Almstedskov. Blev gift med Christian Petersen fra Tørsbøl, hvor de overtog Hans fødested. Hun døde 1952, kun 36 år.

Omkring 1910 solgte Jacob Peter Eemann huset i Helleved og købte artikel 34 i Padholm efter sin fader Jacob Johann Esmann.

Ovennævnte fader Jacob Johan Esmann født i Broager 2. 9. 1844, blev 27. 7. 1866 gift med Cathrine Marie Christensen, født 5. 11. 1839 i Notmark, datter af inderste i Padholm Jørgen Christensen og hustru, Anne Marie. Forlovere var inderste Niels Olhsen i Asserballe og Andreas Moos, væver i Bokmosedam.

8. Jens Moos købte beboelseshuset 1909.

Jens Moos var født 8. 7. 1885 i Elstrupskov, blev 21. 8. 1906 gift med Cathrine Marie Jacobsen født 28. 12. 1885 i Nygaard på Kegnes, datter af Hans Henrik Jacobsen og hustru Christine, født Petersen, i Nygård.

Deres børn:

a. Christen Moos født 17. 11. 1909 i Helved.

b. Christine Moos født 20. 4. 1911 i Helved

c. Marie Moos født 4. 2. 1915 i Helved

d. Hans Moos født 15. 11. 1926, i Nalmose, døde 11. 5. 1930 sammested.

e. Cathrine født 30. 4. 1920 Nalmosehus. Hun blev 24. 9. 1939 gift med Hans Mathiesen fra Ketting

De hjalp hinanden som kirketjener ved Notmark kirke og passede denne gerning på en meget omhyggelig måde.

Medens Jens Moos boede i Helved var han beskæftiget i statsskoven, og 1918 blev han ansat som skovløber ved Naldmosehus.